

PM Bedömning av bevarandestatus för fridlysta eller skyddsvärda arter vid Lommarstranden.

Lommarstranden, Norrtälje kommun.

Bakgrund

På uppdrag av Norrtälje kommun genomför Naturföretaget en bedömning av bevarandestatus och risk för påverkan för fridlysta eller skyddsvärda arter vid Lommarstranden. Området som utreds är 3,5 ha och går längs med en befintlig stig längs strandkanten. Stigen planeras att breddas och byggas ut, vilket är upphovet till denna utredning. Vårt uppdrag är att utreda vilka arter som kan påverkas och hur påverkan på bevarandestatus kan undvikas. Underlag till denna utredning är tidigare inventeringar genomförda av Naturföretaget: en fågelinventering och en svampinventering som genomfördes 2016 och en fördjupad artinventering av kärlväxter, mossor och lavar 2019. Även utsök i Artportalen av tidigare fynd har genomförts och statistik/fakta har uthämtats från Artfakta. För populationsstatistik för fåglar i Uppland 1975–2008 har Bill Douhans rapport ”Fakta om Upplands häckande fågelarter” från 2013 använts. Nedan presenteras vilka arter som är skyddade och kommer att bedömas i detta PM. Det har rapporterats och observerats många skyddade fågelarter i närområdet, de arter som presenteras är arter som vi bedömer kan påverkas av den planerade verksamheten. Denna bedömning gäller även för andra organismgrupper, endast de arter som bedöms utnyttja området och inte är tillfälliga observationer har utretts.

Arter som bedöms i detta PM:

Kärlväxter

Blåsippa – Fridlyst enligt 8§ och 9§ i artskyddsförordningen

Gullviva – Fridlyst enligt 9§ i artskyddsförordningen

Nästrot – Fridlyst enligt 8§ i artskyddsförordningen

Grön sköldmossa – Fridlyst enligt 8§ i artskyddsförordningen och upptagen i Habitatdirektivet Bilaga 2

Fåglar – Samtliga omfattas av 4§ i artskyddsförordningen

Kungsfågel – Rödlistad som Sårbar (VU) enligt den svenska rödlistan

Gröngöling – Rödlistad som Nära hotad (NT) enligt den svenska rödlistan

Stare – Rödlistad som Sårbar (VU) enligt den svenska rödlistan

Mindre hackspett – Rödlistad som Nära hotad (NT) enligt den svenska rödlistan

Blåsippa

Blåsippa förekom allmänt i den lundartade skogen längs stranden. Arten är vanlig och välspridd i hela Uppland, som är den provins med flest rapporter av blåsippa av alla provinser (Artfakta 2019).

Nationellt är arten enligt ArtDatabanken bofast i alla län. Den är vanlig i södra och mellersta Sverige, och förekommer även frekvent i södra Norrland. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). I Norrtälje kommun har arten påträffats i samtliga av de 2,5x2,5 km rutor som inventerats i projektet Upplands flora (se bilaga 1).

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus på lokal, regional och nationell nivå, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Gullviva

Gullvivan växte längs en stig uppe vid hållmarken i den västra delen. Gullvivan är vanlig i regionen men förekommer bara med enstaka individer inom det inventerade området. Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppland, som är den provins med flest rapporter av alla provinser (Artfakta 2019). I Norrtälje kommun har arten påträffats i samtliga av de 2,5x2,5 km rutor som inventerats i projektet Upplands flora (se bilaga 1).

Nationellt är arten enligt ArtDatabanken bofast i alla län. Den är vanlig i södra och mellersta Sverige, och förekommer framförallt längs östkusten. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC).

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus på lokal, regional och nationell nivå, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Nästrot

Enligt artportalen har tidigare fynd av orkidén nästrot gjorts i den västra delen av området. Det finns även ett flertal fynd av arten i närområdet.

Arten förekommer i södra och mellersta Sverige, i Norrland förekommer arten endast längs kusten enligt ArtDatabanken. Den största koncentrationen av nästrot i Sverige finns längs Upplandskusten, och längs med kusten i Norrtälje kommun är arten vanlig. Uppland är den provins med flest rapporter av alla provinser (Artfakta 2019). I Norrtälje kommun har arten påträffats i de flesta av de 2,5x2,5 km rutor som inventerats i projektet Upplands flora (se bilaga 1).

Arten är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Grön sköldmossa

Enligt artportalen finns enstaka fynd av grön sköldmossa i området. Arten förekommer på ett flertal platser i skogsområdet och tyngdpunkten av populationen verkar finnas i den södra delen av skogen.

Grön sköldmossa har i Sverige sin huvudutbredning i sydöstliga delar av landet, och enstaka fynd har gjorts upp till Jämtland-Ångermanland. Arten är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan. Enligt ArtDatabankens förra bedömning av bevarandestatus för arter i habitatdirektivet har grön sköldmossa gynnsam bevarandestatus i boreal region (Eide 2014). Uppland är den provins med flest rapporter av alla provinser (Artfakta 2019). I Norrtälje kommun finns det gott om rapporter om grön sköldmossa (se bilaga 1).

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Kungsfågel

Flera kungsfågelpar observerades under den fågelinventering som genomfördes 2016.

Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län. Det är Sveriges femte vanligaste fågel. Mellan åren 1975 och 2008 har kungsfågel minskat med 42 %, från 240 000 till 140 000 par i Uppland. Den

beräknade minskningstakten är 1,6% per år (Bill Douhan, 2013). Uppland hyser 4,3% av landets kungsfåglar.

Nationellt är kungsfågeln bofast i alla län enligt ArtDatabanken. Den är vanlig i hela Sverige bortsett från fjälltrakterna. Kungsfågel är fridlyst och rödlistad som Sårbar (VU) enligt den svenska rödlistan. I de tidigare utgåvorna av den svenska rödlistan har den bedömts som Livskraftig (LC). Minskningen av kungsfågel har varit 30–40% de senaste tio åren. Motsvarande minskningar har man konstaterat i flera länder i Europa, bland annat i Finland och de baltiska länderna. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Sårbar (VU) till Starkt hotad (EN). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Sårbar (VU). Minskningstakten överstiger gränsvärdet för Sårbar (VU) enligt A-kriteriet (A2b) (Artfakta 2019).

Vi bedömer att arten inte har gynnsam bevarandestatus nationellt och regionalt. Däremot så är det fortfarande en vanlig art i Sverige och det finns gott om liknande habitat i närområdet, så lokalt kommer påverkan på kungsfågels bevarandestatus sannolikt att vara liten. För att minska risken för påverkan på bevarandestatusen kan man med fördel spara små och medelstora granar vilket är ett viktigt habitat för kungsfågel.

Gröngöling

Gröngöling observerades 2016 i de östra delarna av området.

Gröngöling är rödlistad som Nära hotad (NT) enligt den svenska rödlistan. Arten häckar i lövskog, parker och lövblandad barrskog, ofta i anslutning till odlad mark. Antalet reproduktiva individer skattas till 28800 (20000-36000). En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 25 (20-30) % under de senaste 15 åren (Artfakta 2019).

I Uppland har minskningstakten skett snabbare än det nationella snittet och gröngöling har minskat mellan åren 1975 – 2008, från 6000 par till 2800 par (Bill Douhan, 2013).

Gröngöling har även observerats i närområdet. Vi bedömer att arten inte har gynnsam bevarandestatus nationellt och regionalt. Det är ett bra habitat för gröngöling med många boträd och betesmarker i närområdet så den lokala bevarandestatusen får anses vara gynnsam. I och med att det finns en befintlig stig som används idag, bör ej störning vara ett problem och om boträd sparas så bör det ej ske någon påverkan på den lokala bevarandestatusen.

Stare

Enstaka par observerades under fågelinventeringen 2016. Arten är framförallt knuten till jordbruksmark, men bedöms kunna häcka i närområdet från stigen.

Antalet häckande par i Uppland 2008 var 43 000 och 1975 var antalet 93 000 (Bill Douhan, 2013). Detta är en kraftig minskning som både i Uppland och nationellt främst beror på igenväxning av betesmarker och att det småskaliga jordbruket minskat kraftigt. Staren förekommer i större delen av landet och häckar i anslutning till jordbruksmark. Stare är rödlistad som Sårbar (VU) enligt den svenska rödlistan. Minskningstakten har uppgått till 45 (40–50) % under de senaste 15 åren (Artfakta 2019).

Vi bedömer att arten inte har gynnsam bevarandestatus nationellt och regionalt. Staren häckar i kantzonen mellan skog och jordbruksmark och häckning observerades i den västra delen av stigen. För att undvika en påverkan på den lokala bevarandestatusen bör inga boträd tas bort, man kan med fördel sätta upp starholkar för att gynna arten. Den lokala bevarandestatusen bedöms ej påverkas om boträd bevaras och betesmarkerna i närområdet bevaras. Det finns fina habitat i närområdet, och den lokala bevarandestatusen är troligen gynnsam.

Mindre hackspett

Det gjordes en observation av mindre hackspett 2016 och arten bedömdes inte häcka. Men området är fint och häckning vissa år är troligt.

Mindre hackspett är rödlistad som Nära hotad (NT) enligt den svenska rödlistan. Arten häckar i löv- och blandskog med förekomster av äldre lövträd. Den häckar oftast i döda lövträd men på vintern förekommer den även i äldre grandominerad skog. Antal häckande par i Uppland 2008 var 400 stycken och det är okänt om hur populationen har förändrats i Uppland sedan 1975 (Bill Douhan, 2013). Nationellt har beståndet minskat med 15 % de senaste 15 åren (Artfakta 2019). Antalet reproduktiva individer skattas till 14 000 (9400-19000).

Nationellt och regionalt bedömer vi att arten inte har en gynnsam bevarandestatus. Det finns få rapporter av mindre hackspett i närområdet men detta är troligast på grund av den låga rapporteringsfrekvensen kring Norrtälje, det finns fina habitat kring sjön Lommaren där mindre hackspett kan förekomma och häcka. Vi anser att den har gynnsam bevarandestatus lokalt. Om boträd värnas bedömer vi att den lokala bevarandestatusen ej kommer att påverkas.

Källor

Eide, W. (red.) 2014. Arter och naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
Löf, A. 2016. Fågelinventering vid Lommarstranden i Norrtälje kommun. Naturföretaget.
Lundkvist, S. 2019. Artinventering med fokus på kärlväxter, mossor och lavar vid Lommarstranden, Norrtälje kommun. Naturföretaget
Douhan, B. 2013. Fakta om Upplands häckande fågelarter - FÅGLAR I UPPLAND 3 | 2013

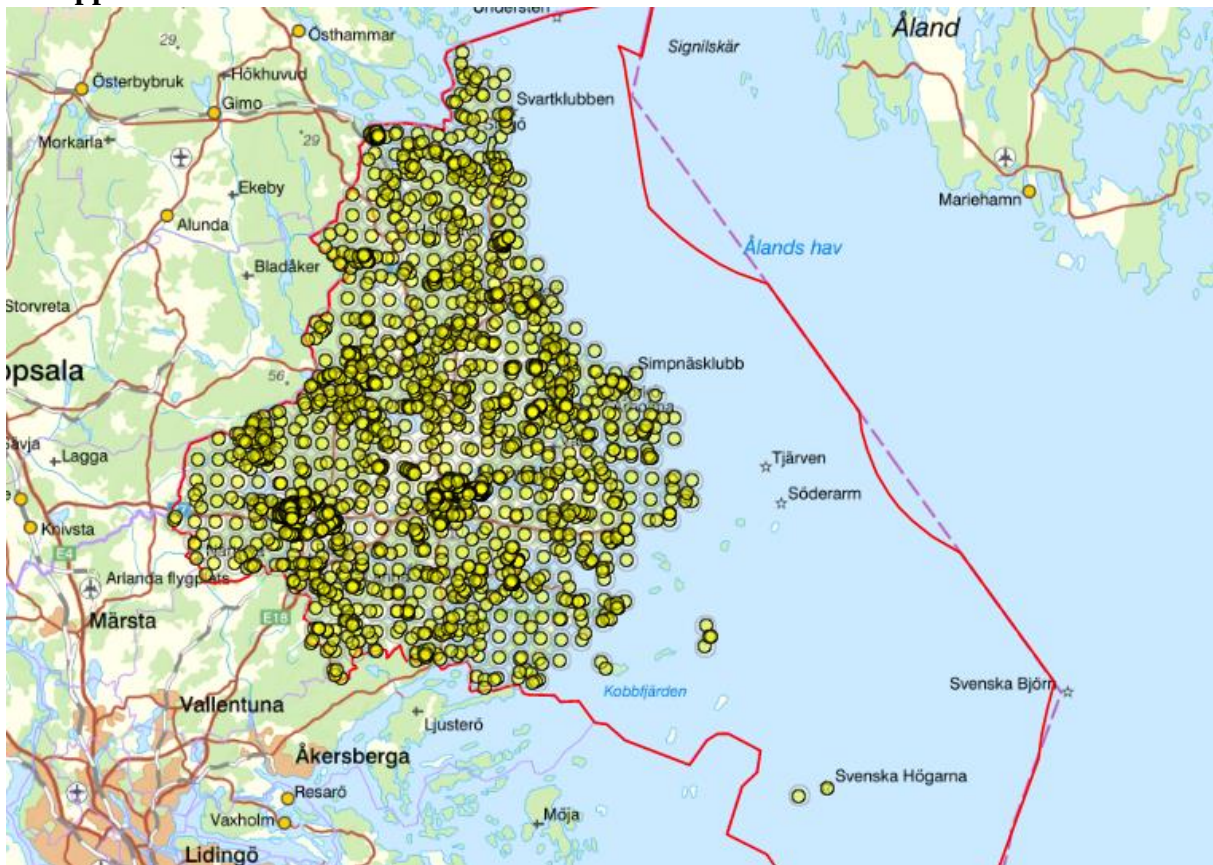
SLU. Artfakta.se. www.artfakta.se (2019-11-14)

SLU. Artportalen. www.artportalen.se (2019-11-14)

PM upprättat av: Arvid Löf, Naturföretaget

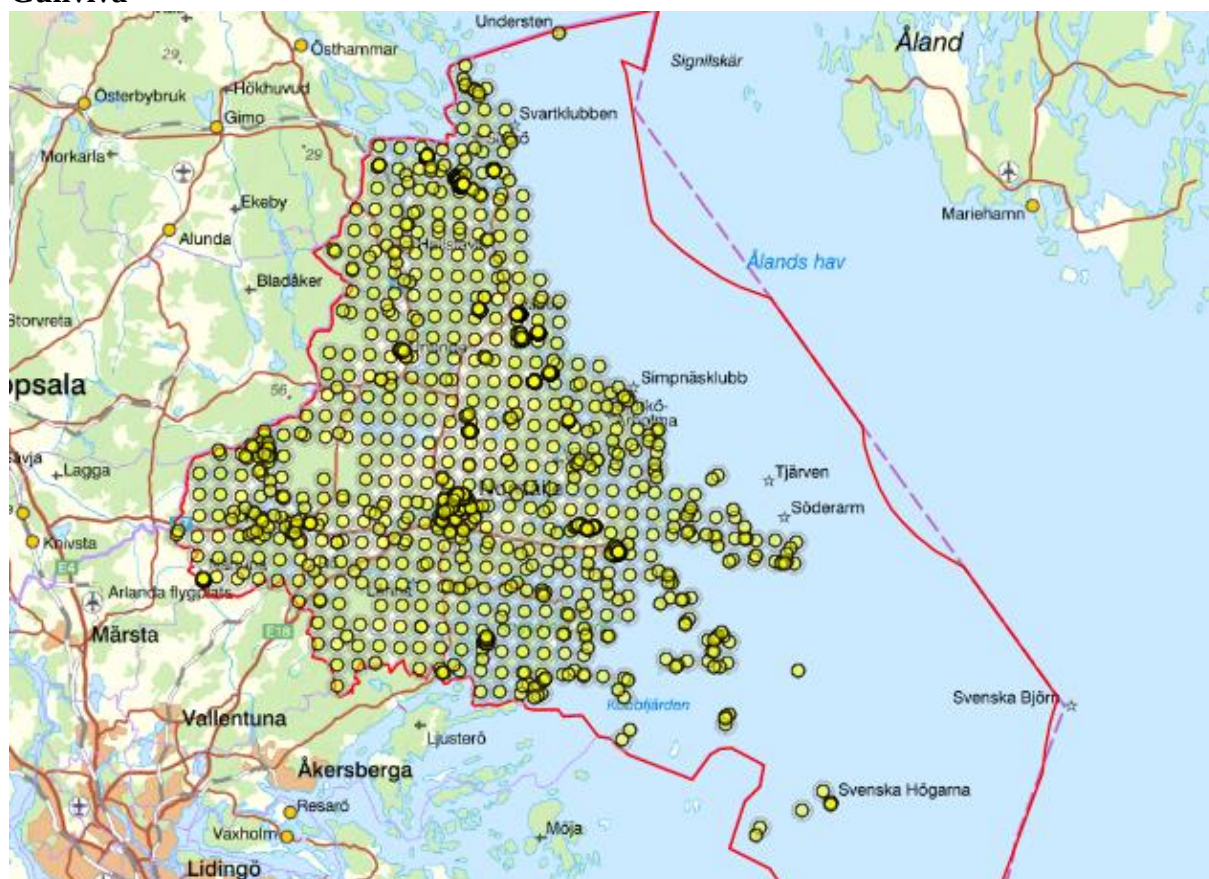
Bilaga 1: Utbredningskartor

Blåsippa

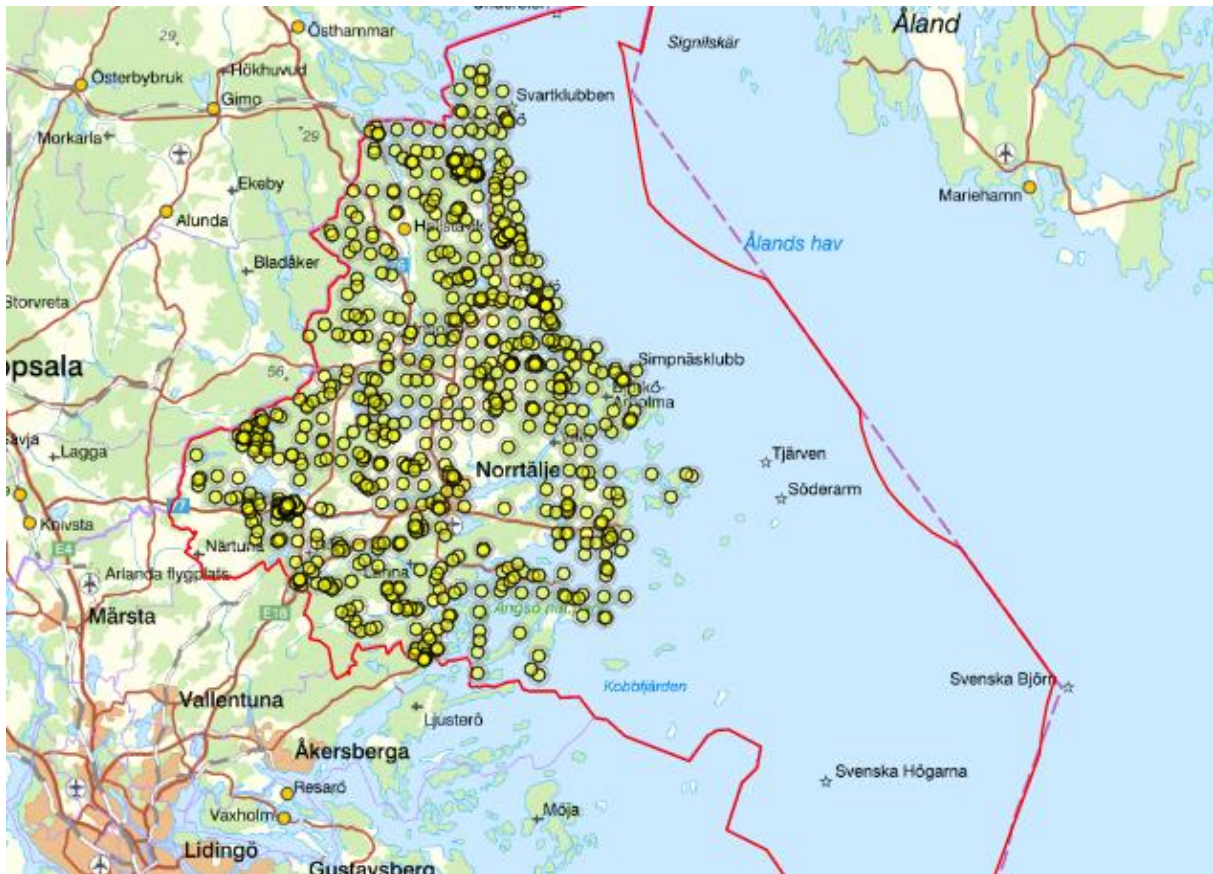
Figur 1: Fynd av blåsippa i Norrtälje kommun, majoriteten av fynden är från 1990 och framåt.

Gullviva

Figur 2: Fynd av gullviva i Norrtälje kommun, majoriteten av fynden är från 1990 och framåt.

Nästrot

Figur 3: Fynd av nästrot i Norrtälje kommun, majoriteten av fynden är från 1990 och framåt.

Grön sköldmossa

Figur 4: Fynd av grön sköldmossa i Norrtälje kommun, majoriteten av fynden är från 1990 och framåt.